

LES DONES

COM A ARMES DE GUERRA

Un aspecte que mereix cada vegada més atenció en la bibliografia (Byrne, 1995; El-Bushra i Piza-López, 1994) i que tradicionalment s'ha defugit és l'impacte dels conflictes en la situació específica de les dones. Tot i que alguns estudis assenyalen el seu paper com a perpetradores de violència (és el cas del genocidi de Rwanda) o l'ocasional benefici en termes de protagonisme social que poden obtenir durant el conflicte, es constata que en la gran majoria dels casos les dones resulten greument afectades per la guerra des de diferents punts de vista.

a En primer lloc, els conflictes actuals, les principals víctimes dels quals són civils, donen lloc a un increment de la inseguretats física de les dones, que moltes vegades són objecte de violacions sexuals emprades com a arma de guerra per humiliar i erosionar la cohesió social de la comunitat enemiga. Segons O'Connell (1993:2), les organitzacions de drets humans tradicionalment han concentrat la seva atenció en determinades violacions de drets en general sofertes sobretot per homes (empresonament, tortura, assassinat), mentre que les sofertes sobretot per dones, com les violacions, quedaven invisibles per a tothom. Tanmateix, la guerra de l'antiga Iugoslàvia ha posat en relleu l'existència i la importància de la violació sexual com a CRIM DE GUERRA que ha de ser investigat i castigat, i que comença a rebre atenció per part de les organitzacions humanitàries.

b Des del punt de vista socioeconòmic, la disminució del benestar i dels sistemes de sustentació que provoquen les guerres tendeix a castigar principalment les dones. La desestructuració i la paralització de les activitats econòmiques, així com la destrucció violenta o l'èxode, donen lloc a un increment de la penúria i la misèria, que afecta sobretot les dones, ja que són elles les responsables de mantenir els familiars dependents i de tenir-ne CURA. Aquesta situació s'agreuja quan falta el suport masculí, en el cas de les famílies monoparentals, o quan els homes estan combatent. En aquest context, una via per obtenir els ingressos necessaris per subsistir és el recurs a activitats com la prostitució, un fenomen que s'incrementa durant els conflictes i que genera rebuig social i familiar. D'altra banda, el conflicte sobrecarrega les dones amb noves responsabilitats relatives a la cura de ferits, malalts, orfes i altres col·lectius afectats per aquest.

C En tercer lloc, els canvis socials associats als conflictes desencadenen transformacions en els ROLS DE GÈNERE femenins que, com hem vist, resulten carregosos per a les dones. Tanmateix, de vegades, aquestes transformacions resulten positives i estimulen l'adquisició de PROTAGONISME SOCIAL per part de les dones. Així, per exemple, a la República Àrab Saharaui Democràtica i a Eritrea, les dones han estat capaces de desenvolupar durant el conflicte habilitats abans desconegudes per elles mateixes i de trencar les restriccions de la seva dedicació exclusiva a la vida privada, desenvolupant nous lideratges i enfortint les seves CAPACITATS individuals i col·lectives. Malgrat això, experiències com les d'Argèlia, Nicaragua o El Salvador mostren que aquests progressos solen ser parcials, contradictoris i susceptibles de perdre's una vegada finalitzada la guerra.

QÜESTIONARI

Recordes algun titular o alguna notícia a la premsa on es tracti el tema de la dona durant el conflicte?

El text diu que la violació sexual constitueix una arma de guerra. Per què creus que ho diu? Què penses que s'aconsegueix amb les violacions? Creus que s'aconsegueix el que es pretén?

Quines conseqüències personals pot ocasionar la sobrecàrrega de les dones amb noves responsabilitats degudes als conflictes armats o generades per aquests?

Segons el text, creus que hi ha alguna relació entre la violència domèstica, que tanta incidència està tenint en la nostra societat, i les agressions que es produeixen durant les guerres? Podries raonar-ho?